

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Ректори Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон, д.и.и., профессор
Хушваҳтзода Қ.Ҳ.
соли 2023

ХУЛОСАИ ШУРОИ ОЛИМОНИ ФАКУЛТЕТИ ЖУРНАЛИСТИКАИ ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсияи «Инъикоси сиёсати давлатии ҷавонон дар барномаҳои телевизиони тоҷик (дар мисоли барномаҳои телевизиони «Тоҷикистон» ва «Сафина»)» барои дарёftи дараҷаи илмии номзади илми филология аз рӯи иҳтиноси 10.01.10 – Рузноманигорӣ пешниҳод шудааст. Кори диссертатсионӣ дар кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултаи журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон анҷом дода шудааст.

Диссертант Сайдзода Шодонаи Иброҳим соли 2015 факултаи журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро бо иҳтиноси журналист (диплом ДТО № 0181451) ҳатм кардааст. Аз соли 2016 то соли 2020 Сайдзода Шодонаи Иброҳим дар кафедраи телевизион ва радиошунавонӣ ба ҳайси аспиранти шуъбаи рузона ба кори пажуҳишӣ машғул буд.

Маълумотномаи №119 оид ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ аз фанни “Таърих ва фалсафаи илм” 30-уми июни соли 2016, “Забони хориҷӣ” (англисӣ) 24-уми сентябри соли 2016 ва “Иҳтинос” 4-уми феврали соли 2022 дар Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 14 феврали соли 2022 дода шудааст.

Роҳбари илмии унвонҷӯ номзади илми филология, дотсенти кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултаи журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Ҳамидиён Илҳомҷон Иномзода мебошад.

Мавзӯи диссертатсия дар ҷаласаи кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултети журналистика аз 22-юми феврали соли 2016, суратмаҷлиси 6 ва ҷаласаи Шурои олимоми факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон 27 феврали соли 2016, суратмаҷлиси рақами 6 тасдиқ шудааст.

Муҳтавои асосии диссертатсия дар 8 мақолаи муаллиф, аз чумла 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандай Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон инъикос ёftааст.

Диссертатсияи Сайдзода Шодонаи Иброҳим дар мавзуи «Инъикоси сиёсати давлатии ҷавонон дар барномаҳои телевизиони тоҷик (дар мисоли

барномаҳои телевизиони «Тоҷикистон» ва «Сафина»)» дар ҷаласаи кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 29 октябри соли 2022, суратҷаласаи №5 баррасӣ ва ба ҳимоя тавсия шудааст.

Диссертатсия дар ҷаласаи васеи шурӯи олимони факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон бо иштироқи муқарризони холис – доктори илми филология, профессор Мушаррафа Ҷураева ва номзади илми филология Сайдӣ Гоибов муҳокима гардид. Аз маърузаи унвонҷӯ, саволу ҷавоб, баромади муқарриzonи холис ва муҳокимаи диссертатсия

ҷунин натиҷагирий карда шуд:

Пайванди ногусастани ҷавонон ба сиёsat ва пешбуруди ин соҳа зарурате ба вучуд овард, ки дар коргузории давлатӣ ниҳодҳои маҳсусе маргуб ба фаъолияти онҳо ихтисос дода шавад.

Баррасии моҳият ва мазмuni сиёsatи давлатии ҷавонон беихтиёр масоилero пеш меорад, ки бе ҳаллу фасли онҳо инкишофи минбаъда ва устувори ҳар кишвар душвор аст. Яке аз масъулиятҳои умда ва муҳимми давлат дар назди ҷомеа, ҳусусан ҷавонон аз он иборат аст, ки моҳият ва мазмuni сиёsatи пешгириftai давлатӣ, воқеиятҳои ҷомеаро ифода намояд ва ормонҳои ҷомеаро амалӣ гардонида тавонад.

Муҳтаво ва моҳияти инъикоси масоили ҷавонон дар ВАО ҳамчун мавзӯи пажӯхиши илмӣ ва таҳлили фарогири он ба сифати мавзуъҳои илмҳои филологӣ ва сиёsatшиносӣ сурат нағириftaast.

Яке аз ҳадафҳои бунёдии рисолаи мазкур аз ин иборат аст, ки ҳадафмандӣ, мантиқ, ҳулосабарорӣ, таъсиррасонӣ ва фарогирии матолиби марбуtaи ВАО, ҳусусан, телевизион амиқу васеътар баррасӣ шавад. Умдатарин рисолати ВАО дар баробари иттилоърасонӣ ва огоҳидиҳӣ таҳлилу баррасии масоил аст. Аз ин нигоҳ, матолиби рӯзноманигорӣ бояд ҷомеаро раҳнамоӣ ва масъулинро водор намояд, то барои ба ҳалли мушкилоти ҷойдошта ҷорачӯй намоянд.

Ин масъала барои Тоҷикистон ҳам аҳаммияти боризи иҷтимоию сиёсӣ дорад, зоро ҷунин ҳолат, беш аз ҳама, ҷомеаи кишварҳои дар ҳоли рушдро зери таъсири ҷиддии манғӣ қарор додааст. Бинобар ин, ВАО-и давлатию ғайридавлатӣ ба татбиқи ҳадафҳои муқаррароти таъyингардида ба сифати ниҳоди иҷтимоӣ мусоидат карда метавонанд.

Пажӯхишҳое, ки нисбат ба ҳаёти ҷавонон дар кишвар дар партави тасмимҳои Ҳукумати кишвар дар солҳои соҳибистиклолӣ сурат гириftaанд, нишон медиҳанд, ки давлат ба сифати дастгоҳи идоракунанда талош дорад, то вобаста ба талаботҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва фарҳангии маънавии насли ҷавон ташабbusҳои марбутаро амалӣ созад. Дар меҳвари муҳтавои кулли ташабbusу

тасмимҳои сиёсати давлатии ҷавонон – чӣ дар тартибу муқаррар қардани санадҳои меъёригу ҳуқуқӣ ва чӣ ҷорабинҳои амалӣ лозим аст, ки манфиатҳои миллӣ дар фаъолияти ҷавонон ҳифз ва гиромӣ дошта шаванд. Ин нукта дар тамоми таҳқиқоти илмию публитсистӣ ишора шуда, ҷун ҳулоасай бебаҳс қабул гардидааст. Дар татбиқи сиёсати давлатӣ дар тамоми самту соҳаҳо, ба вижа танзими фаъолияти ҷавонон, нақши ВАО боризу бебаҳс аст. Ин зарфият дар замони Шӯравӣ ҳам мақсаднок ва самарарабаҳш истифода мешуд. Дар замони соҳибхитиёрии Тоҷикистон сиёсати ҷавонон ҳам дар ҷорҷӯбаи арзишҳои миллӣ ва манфиатҳои давлатӣ тарҳрезӣ ва татбиқ мегардад.

Омузиши инъикоси ҳаёти ҷавонон дар ВАО ва нақши онҳо дар татбиқи сиёсати давлатӣ ба мавзуи муҳимми илмӣ мубаддал гардид. Махсусан телевизион дар ин самт дар бистсолаи охир ба сифати асоситарин расона хизмат кардааст, зоро бо таваҷҷӯҳ ба аудитория имконоти телевизион бештар аз дигар анвои ВАО мебошад. Аз ҳамин зовия, дар сатҳи илмӣ баррасӣ қардани ин мавзуъ аҳаммияти хосаи иҷтимоию сиёсӣ дорад.

Мавзуи рисолаи диссертационӣ ба барномаҳои таълимӣ ва илмии самтҳои рӯзноманигорӣ, сиёсатинойӣ, ҳуқуқинойӣ ва ҷомеашиной алоқамандии амиқ ва бевосита дорад. Инчунин, масъалаи баррасишаوانда як ҷузъи корҳои илмӣ-таҳқиқотии кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултаи журналистикаи Доғишгоҳи миллии Тоҷикистон маҳсуб мейбад.

Мақсади таҳқиқро муайян намудани маҳсусиятҳои бозтоби фаъолият ва зиндагии иҷтимоии ҷавонон дар барномаҳои телевизион, нақши ВАО баҳусус телевизион дар амалӣ намудани сиёсати давлатии ҷавонон, қонунмандиҳои сиёсӣ, ҳунарӣ ва эҷодӣ дар барномаҳои телевизионӣ ва мушкилоту таъсири расонаҳо дар тарбияи ҷавонон ташкил медиҳад.

Барои ноил гардидан ба мақсади зикршуда, муайян намудани маҳсусиятҳои бозтоби фаъолият ва зиндагии иҷтимоии ҷавонон дар барномаҳои телевизион ҳалли вазифаҳои зеринро зарур меҳисобем:

- аз нигоҳи ҳуқуқӣ ва сиёсӣ мушаҳҳас қардани мағҳум, моҳият ва вазифаи сиёсати давлатии ҷавонон;
- баррасии тасмимҳои амалии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати беҳтар намудани вазъи иҷтимоию сиёсии ҷавонон;
- таҳлили барномаҳои телевизиони «Тоҷикистон» ва дараҷаи бозтоби вазъи иҷтимоӣ-иктисодии ҷавонон;
- муайян намудани нақши телевизиони «Сафина» дар нишон додани вазъи сиёсати давлатии ҷавонон;
- мушаҳҳас намудани имконоти жанрҳои таҳлилӣ дар инъикоси воқеиятҳои марбут ба ҷавонон дар телевизиони «Тоҷикистон»;

- нишон додани аносир хунарӣ дар ҷолибсозии барномаҳои марбут ба ҷавонони телевизиони «Сафина»;

Объекти таҳқиқ – барномаҳои ҷавонӣ дар шабакаҳои телевизионии “Тоҷикистон” ва “Сафина” буда, бештар аз 60 барнома барои таҳқиқ интихоб шудааст. Ин барномаҳо аз рӯйи вижагии жанрӣ таҳлилӣ ва публикистӣ-бадӣ буда, аз рӯйи хислат сиёсӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва фароратӣ мебошанд.

Предмети таҳқиқот муайян намудани маҳсусиятҳои мавзӯӣ, жанрӣ, унсурҳои ҷолибсоз дар барномаҳои телевизионии ҷавонон ва нақлии онҳо дар тарбияи ин қишири ҷомса маҳсуб мёбад.

Дар кори диссертационӣ таълифоти назарӣ ва амалии донишмандони маъруфи соҳа, олимони ватанӣ А.Саъдуллоев, А. Нуралиев, И. К. Усмонов, В. Набиев, А. Ҳ. Азимов, М. Б. Муродӣ, М.С.Имомзода, М. Абдуллозода, М. А. Муқимов, Ҷ. М. Саъдуллоев, Ш. Б. Муллоев, Н. Н. Солеҳов, З.Муъминҷонов, М. Ҷӯраева, Қ. Мухторӣ, А. Ҳ. Қутбиддинов, Н. Бозорзода, Қ. Миралиён, С. Н. Гулов, И. И. Ҳамидиён, Ф. А. Ҳодибоев, Н. Буриев ва дигарон дар соҳаи назария ва амалияи журналистика мавриди истифода қарор гирифтанд.

Сарчашмаҳои таҳқиқ барномаҳои марбут ба ҷавонони телевизионҳои «Тоҷикистон» ва «Сафина» маҳсуб мёбад. Дар рафти таълифи диссертасия назария ва амалияи журналистика мавриди омузиш қарор гирифта шуданд.

Навғонии илмии таҳқиқотро ҷунин метавон асоснок намуд:

- бори аввал татбиқи сиёсати давлатии ҷавонон дар ҳамbastagӣ бо таъйиноти журналистиӣ илман таҳқиқ шуда, бо нишон додани уҳдадорӣ ва ташабbusҳои ҷониби давлат аҳаммияти ВАО дар ин ҷода бозгӯ шудааст;
- нақши ВАО, ба ҳусус шабакаҳои телевизионии “Тоҷикистон” ва “Сафина” дар татбиқи сиёсати давлатии ҷавонон мушаххасан баррасӣ шуда, вижагиҳои барномасозӣ бо бурду боҳтам нишон дода шудааст;
- дар диссертасия талош сурат гирифтааст, ки барномаҳои ҷавонии телевизионҳои мавриди пажӯҳиш аз рӯйи жанр, мавзӯъ, хислат ва таъсири онҳо ба афкори омма гуруҳбандӣ ва баҳо дода шавад;
- зарфияти расонаҳо дар тарбияи ҳисси хештаншиносию меҳаниарастии ҷавонон ва пешгирии онҳо аз гаравидан ба ифратгароио бегонапарастӣ таҳлил шуда, омилҳои таъсиррасони фазои бози иттилоотӣ ба афкору пайкори ҷавонон возеҳан нишон дода шудааст;
- масъулиятҳои давлат, ҷомсаи шаҳрвандӣ ва ниҳодҳои танзимкунандай сиёсати давлатӣ дар баҳии ҷавонон ва сиёсати иттилоотӣ мушаххасан таъкид шуда, ба баррасии проблемаҳои иҷтимоию равонии ҷавонон чун қишири осебпазири ҷомса дар ВАО ва ба ин восита расидагӣ ба онҳо таваҷҷӯҳ шудааст.

Муаллифи диссертатсия бо таҳлили барномаҳои телевизионӣ майлонҳои нави муносибатҳои иттилоотиро зимни баррасии мавзӯъҳои ба ҷавонон даҳлдошта ёдовар шудааст. Бо овардани мисолҳои мушаххас аз ҳаёти ҷавонон кушидааст, ки аҳаммияти таҳқим баҳшидани маҳсулоти ҷандрасонии журналистиро бозгу намояд.

Натиҷаҳои таҳқик барои таҳияи барномаҳои давлатӣ дар самти сиёсати давлатии ҷавонон, намоишҳои гуногуни телевизионӣ, татбиқи ҳадафҳои иттилоотонӣ, курсу семинарҳо, таҳияи китобҳои дарсӣ ва ҷандин масъалаҳои дигари вобаста ба ҷавонон муосидат менамояд. Ҳамзамон, ҷомеаи журналисти, телевизион ва расонаҳои навин метавонанд бо максади пурзӯр намудани контенти худ дар масъалаи ҷавонон ва стратегияҳои идориашон аз хулоса ва натиҷаҳои кори диссертатсионӣ истифода намояд.

Дар кори диссертатсионӣ инъикоси ҳаёти ҷавонон дар ду шабакаи телевизионӣ - “Тоҷикистон” ва “Сафина” таҳқик шуда, ба муайян кардани тарзи бозтоби татбиқи самтҳои сиёсати давлатии ҷавонон дар онҳо равона шудаанд.

Диссертант дар коркади мавзӯъ, дараҷа ва робитаи таҳқиқот бо барномаҳо ва мавзӯъҳои илмӣ, максади таҳқиқот, вазифа, обьект, фарзия, марҳила, макон ва давраи таҳқиқот, асосҳои назариявию методологӣ ва навғонии илмӣ саҳми шаҳсии худро ғузоштааст.

Мундариҷа ва қисматҳои асосии диссертатсия дар 2 конференсияи байналмилалӣ ва 4 конференсияи илмию амалии ҷумҳурияви дар шакли маъруза баён шудаанд.

Муҳтавои асосии диссертатсия дар 8 маколаи муаллиф, аз ҷумла 5 макола дар мачаллаҳои илмии тақризшавандай Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон инъикос ёфтаанд.

1. Сайдзода Ш. И. Таҳлили илмӣ-назариявӣ ва методологии сиёсати давлатии ҷавонон дар Тоҷикистон ва инъикоси он дар барномаҳои ТВ «Сафина» [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (мачаллаи илмӣ). Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2017. – № 4/5. – С.306-311.
2. Сайдзода Ш. И. Баррасии вазъи иқтисодию иҷтимоии ҷавонон дар барномаҳои телевизиони «Тоҷикистон» [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (мачаллаи илмӣ). Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2018. – № 5. – С. 283-286.
3. Сайдзода Ш. И. Ҷойгоҳи барномаҳои телевизиони “Сафина” дар таҳлили вазъи сиёсати давлатии ҷавонон дар Тоҷикистон [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (мачаллаи илмӣ). Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2020. – № 4. – С.299-302.

4. Сайдзода Ш. И. Рангорангии жанрии барномаҳои телевизионӣ дар мавзуи сиёсати давлатии ҷавонон [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (мачаллаи илмӣ). Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2020. – № 7. – С.382-386.
5. Сайдзода Ш. И. Накши телевизионҳои Тоҷикистон дар баррасии илмию амалии сиёсати давлатии ҷавонон [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Идорақунии давлатӣ. – Душанбе, 2022. – № 3 (57). – С.298-305.
6. Сайдзода Ш. И. Масоили иҷтимиои ҷавонон дар барномаҳои телевизиони “Сафина” [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Журналистикаи байналхалқӣ-VIII. Маҷмуаи мақолаҳо. – Душанбе, 2017. – С. 125-131.
7. Сайдзода Ш. И. Баррасии масъалаҳои иҷтимиои ҷавонон дар барномаҳои телевизион [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Маҷмуаи мақолаҳои конференсияи ҷумҳуриявии илмию назариявии устодон ва шогирдони факултети журналистика. Дар моварои сухан. – Душанбе, 2018. – С. 170-176.
8. Сайдзода Ш. И. Вазъи иҷтимоӣ-иктисодии ҷавонон дар барномаҳои телевизиони «Тоҷикистон» ва «Сафина» [Матн] / Ш. И. Сайдзода // Маҷмуаи мақолаҳои конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ (18 марта соли 2022) дар мавзуи “Таҳсилоти журналисти дар Тоҷикистон: вазъият, мушкилот ва пешомад”. – Душанбе, 2022. – С. 294-300.

Мавзуи диссертатсияи пешниҳодгардида ба доираи мавзӯъ ва масъалаҳои таҳқиқии шиносномаи ихтисоси илмии 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ мувофиқат менамояд.

Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои наипрнамудаи муаллиф муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос менамоянд.

Хулоса, шурои олимони факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон кори диссертационии Сайдзода Шодонаи Иброҳимро кори илмӣ-таҳқиқии муҳим ва арзишманд меҳисобад.

Диссертатсия ва автореферати Сайдзода Шодонаи Иброҳим дар мавзуи «Инъикоси сиёсати давлатии ҷавонон дар барномаҳои телевизиони тоҷик (дар мисоли барномаҳои телевизиони «Тоҷикистон» ва «Сафина»)» барои дарёftи дараҷаи илмии номзади илми филология аз рӯи ихтисоси 10.01.10 – Рӯзноманигорӣ ба талаботи бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдик шудааст, мувофиқат дошта, шурои олимон дар асоси тақризҳои мусбат ва баромади муқарризони холис – доктори илми филология, профессор Мушаррафа Ҷӯраева ва номзади илми филология Саъдӣ Ғоибов барои ҳимоя ва дарёftи дараҷаи илмии номзади илми филология ба шурои диссертационии 6D.KOA-020 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

Хулоса дар ҷаласаи васеи шурои олимони факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул гардид.

Иштирок доштанд: 17 нафар аъзои шурои олимон.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 17 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест, қарори № 5 аз 29.12.2022.

РАИСИ ШУРОИ ОЛИМОН,
доктори илми филология, дотсент

Кутбиддинов А.

МУҶАРРИЗОНИ ХОЛИС:
доктори илми филология,
профессор, мудири кафедран
усбулшиносӣ ва таҳрири адабии ДМТ

Ҷураева М.

Номзади илми филология,
мудири шуъбаи муҳбирони минтақавии
телевизиони “Сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ”

Гоибов С.Ш.

Котиби илмии шуро

Курбонов И.

*Имзоҳои А. Кутбиддинов, М. Ҷураева
ва И. Курбоново тасдиқ меқунам:*

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои маҳсуси

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Суроғ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шахри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.

Телефон: (+992-37) 221-62-25; факс: 227-15-10.

E-mail: info@tnu.tj

«30» декабри соли 2022

Тавқиев Э.И.

Имзои Гоибов С.Ш -ро тасдиқ меқунам:

Сардори Раёсати кадрҳои Муассисаи давлатни

Телевизиони “Сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ”

Давлатзода З.Д.

Суроғ: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

шахри Душанбе, кӯчаи Пӯлод Толис, 17

Тел: (+992) 938000830

E-mail: Jahon.888@inbox.ru

«30» декабри соли 2022